

WYROK Z DNIA 27 CZERWCA 2012 R.

V KK 112/12

Nie stanowi poświadczenia nieprawdy w rozumieniu art. 271 § 1 k.k. sporządzenie umowy nieodpowiadającej rzeczywistej treści istniejącego między stronami tej umowy stosunku prawnego.

Przewodniczący: sędzia SN Z. Puskarski.

Sędziowie: SN W. Wróbel (sprawozdawca), SA (del. do SN) D. Kala.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2012 r., na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.), kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść 1) Jana M., skazanego z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in., oraz 2) Andrzeja M., skazanego z art. 271 § 3 k.k. w zb. z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 273 k.k. i in.

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 lutego 2011 r.,

- 1) u c h y l i ł zaskarżony wyrok;
- 2) u n i e w i n n i ł Jana M. i Andrzeja M. od popełnienia czynu wskazanego w pkt III części wstępnej zaskarżonego wyroku i w tym zakresie kosztami sądowymi o b c i ą ż y ł Skarb Państwa;
- 3) w pozostałym zakresie p r z e k a z a ł sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2011 r. Sąd Rejonowy w S., akceptując wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k., uznał Jana M. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k., a Andrzeja M. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 271 § 3 k.k. w zb. z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. Ponadto obu skazanych uznał za winnych odrębnego przestępstwa z art. 271 § 1 k.k., popełnionego we współsprawstwie.

W kasacji złożonej od tego wyroku na korzyść skazanych, Prokurator Generalny zarzucił, iż wyrok wydany przez Sąd Rejonowy w S. w sposób rażący narusza art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., przez:

1) niezasadne przyjęcie, że popełnienie przez oskarżonego Jana M. czynu polegającego na przedłożeniu poświadczającego nieprawdę zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości zarobków celem uzyskania pożyczki gotówkowej z Wielkopolskiej SKOK, wypełnia znamiona art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia prawa materialnego przez skazanie Jana M. za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego kumulatywnie z art. 273 k.k., mimo że zarzucony mu czyn nie wyczerpuje znamion tego typu czynu zabronionego;

2) niezasadne przyjęcie, że popełnienie przez oskarżonego Andrzeja M. czynu polegającego na wystawieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poświadczającego nieprawdę dokumentu, w postaci zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości zarobków Jana M., ze świadomością, że dokument ten zostanie przedłożony w banku lub innej podobnej instytucji celem uzyskania pożyczki pieniężnej, wypełnia znamiona określone w art. 271 § 3 k.k. w zb. z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia prawa materialnego przez skazanie

Andrzeja M. za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego kumulatywnie z art. 271 § 3 k.k. oraz art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k., mimo że zarzucony mu czyn nie wyczerpuje znamion tych typów czynów zabronionych;

3) niezasadne przyjęcie, że czyn zarzucony skazanym w pkt. III aktu oskarżenia, a polegający na wystawieniu wspólnie i w porozumieniu poświadczającego nieprawdę dokumentu w postaci umowy o pracę, datowanej na dzień 3 września 2007 r., zawartej pomiędzy firmą „Ślusarstwo Usługowo-Produkcyjne Andrzej M.” a Janem M., wypełnia znamiona art. 271 § 1 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia prawa materialnego przez skazanie obu oskarżonych za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 271 § 1 k.k., mimo że zarzucony im czyn nie wyczerpuje znamion przestępstwa.

Prokurator Generalny podniósł, że podpisanie umowy odbiegającej od faktycznej treści stosunku prawnego jaki łączy strony, nie stanowi przestępstwa z art. 271 § 1 k.k., albowiem strony stosunku cywilnoprawnego nie mogą być sprawcami przestępstwa fałszu intelektualnego w zakresie sporządzonych przez nie dokumentów odnoszących się do zawarcia umowy lub ustania tego stosunku. Prokurator Generalny wskazał ponadto, że także wystawienie dokumentu stwierdzającego nieprawdę co do faktu zatrudnienia oraz wysokości wynagrodzenia przez osobę nie będącą pracodawcą nie realizuje znamion wystawienia dokumentu przez inną osobę uprawnioną w rozumieniu art. 271 § 1 k.k.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz uniewinnienie obu oskarżonych od popełnienia czynu z art. 271 § 1 k.k. wskazanego w pkt. III części wstępnej wyroku, zaś w pozostałej części o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna.

Zgodnie z art. 271 § 1 k.k. funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. W utrwalonym już orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że owo „uprawnienie” do wystawienia dokumentu musi mieć charakter publicznoprawny i nie obejmuje ono ogólnej kompetencji do uczestniczenia w obrocie oraz zawierania umów o charakterze cywilnoprawnym, czy też sporządzania dokumentów związanych ze stosunkami prawnymi o charakterze prywatnoprawnym (por. wyrok z dnia 23 lutego 2012 r., III KK 375/11, LEX nr 1119522; wyrok z dnia 9 maja 2002 r., V KKN 323/99, OSNKW 2002, z. 9-10, poz. 71; wyrok z dnia 11 lipca 2006 r., III KK 463/05, LEX nr 193024; wyrok z dnia 30 sierpnia 2011 r., IV KK 190/11, LEX nr 950443; wyrok z dnia 13 listopada 2008 r., IV KK 373/08, LEX nr 468649; postanowienie z dnia 30 lipca 2008 r., II KK 68/08, OSNKW 2008, z. 10, poz. 84; wyrok z dnia 5 października 2005 r. II K 126/05 LEX nr 164270).

W szczególności nie stanowi poświadczenia nieprawdy sporządzenie umowy nieodpowiadającej rzeczywistej treści istniejącego pomiędzy stronami tej umowy stosunku prawnego. Działanie takie może być formą pomocnictwa lub przygotowania popełnienia innego przestępstwa, nie stanowi wszakże samodzielnie realizacji znamion typu czynu zabronionego z art. 271 § 1 k.k. Z tego też powodu, oczywiście zasadny okazał się zarzut Prokuratora Generalnego naruszenia przez Sąd Rejonowy w S. prawa materialnego, przez przyjęcie, że wystawienie fikcyjnej umowy o pracę pomiędzy Andrzejem M. a Janem M., datowanej na dzień 3 września 2007 r., wypełnia znamiona przestępstwa z art. 271 § 1 k.k.

Podobnie oczywiście zasadny okazał się podniesiony w kasacji zarzut naruszenia prawa materialnego przez zakwalifikowanie zachowania polegającego na wystawieniu przez Andrzeja M. poświadczającego nieprawdę dokumentu, w postaci zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości zarobków Jana M., jako czynu zabronionego z art. 271 § 1 k.k. oraz pomocnictwa do czynu zabronionego z art. 273 k.k. Wystawienie takiego dokumentu dotyczy stosunku prawnego zatrudnienia, który nie ma charakteru publicznoprawnego. Brak jest także szczególnych uregulowań prawnych, które przypisywałyby wystawionemu przez pracodawcę zaświadczeniu o zatrudnieniu oraz wysokości wynagrodzenia szczególną cechę zaufania publicznego ze skutkami *erga omnes*. Wystawienie takiego dokumentu nie dokonuje się więc na podstawie szczególnych „uprawnień” porównywalnych z władztwem, jakie posiada funkcjonariusz publiczny. Z tego też powodu nie spełnia znamion czynu zabronionego z art. 271 § 1 k.k., zaś posługiwanie się takim stwierdzającym nieprawdę zaświadczeniem o zatrudnieniu i uzyskiwanym wynagrodzeniu nie stanowi także przestępstwa z art. 273 k.k.

W tej sytuacji należało przyznać rację Prokuratorowi Generalnemu, że zakwalifikowanie czynu skazanego Andrzeja M., polegającego na sporządzeniu fikcyjnego zaświadczenia o zatrudnieniu i uzyskiwaniu określonego wynagrodzenia przez Jana M., m. in. z art. 271 § 1 k.k. oraz art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k., stanowiło naruszenie tych przepisów.

Z tych samych powodów za naruszenie prawa materialnego należało uznać przyjęcie przez Sąd Rejonowy w S., że czyn Jana M. polegający na przedłożeniu poświadczającego nieprawdę zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości zarobków, celem uzyskania pożyczki gotówkowej z Wielkopolskiej SKOK, wypełnia także znamiona art. 273 k.k. Skoro wystawienie fikcyjnego zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia nie spełnia znamion z art. 271 § 1 k.k., to tym bardziej samo

posłużenie się takim zaświadczeniem nie może być kwalifikowane z art. 273 k.k. Nie wyklucza to oczywiście odpowiedzialności karnej za inne przestępstwo, w szczególności kwalifikowane z art. 297 § 1 k.k.

Wskazane wyżej błędy w kwalifikacji prawnej zachowań przypisanych obu skazanym, a także przyjęcie, że czyn opisany w pkt III wstępnej części wyroku w ogóle stanowi przestępstwo, wykluczały akceptację wniosku prokuratora złożonego w trybie art. 335 § 1 k.p.k. i obligowały sąd do rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych. Ponieważ Sąd Rejonowy tego nie uczynił, co skutkowało wydaniem wyroku z rażącym naruszeniem prawa materialnego, należało wyrok ten uchylić i uniewinnić Jana M. i Andrzeja M. od popełnienia przestępstwa z art. 273 k.k., opisanego w pkt III części wstępnej zaskarżonego wyroku, rozstrzygając w tym zakresie o kosztach sądowych postępowania, a w pozostałym zakresie sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.

Sąd Rejonowy w S., przy ponownym rozpoznaniu sprawy w zakresie mu przekazanym, dokonując kwalifikacji zachowań przypisanych skazanym uwzględni prawidłową wykładnię art. 271 § 1 k.k. oraz 273 k.k.